

Nagyházi Bernadette

Nevelés és tudomány, neveléstudomány a 21. században. Beszámoló a IX. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferenciáról

A Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kara a Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karával együttműködve immár kilencedik alkalommal rendezte meg 2015. május 29-én a *Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferenciát*. Az idei konferencia címevel – *Nevelés és tudomány, neveléstudomány a 21. században* – a szervezőbizottság jelezni kívánta, hogy az ez évi találkozó célja az elméleti és a gyakorlati tudományok megközelítése, a neveléstudomány széles spektrumának az érzékeltetése, minél több, a neveléssel-oktatással, valamint az ehhez alapot adó elméleti tudományokkal foglalkozó szakember megszólítása az együttgondolkodás, a közös pontok felderítése érdekében.

A konferenciát a közelmúltban elhunyt, nagy hatású pedagógus, Deli István tanár úr emlékének ajánlották. Deli István volt az, aki 2003-ban megálmodta és szerkesztőtársaival útjára indította a *Képzés és Gyakorlat* című folyóiratot, amelyhez 2007 óta társul minden évben a hasonló nevet viselő, nemzetközi neveléstudományi konferencia. 2010 óta a folyóiratot a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kara a Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karával közösen gondozza és jelenteti meg, jelenleg Sopronban működő szerkesztőséggel. Ennek megfelelően évenként változó helyszínen – Sopronban és Kaposvárott – kerül sor a neveléstudománnyal foglalkozó elméleti szakembereknek, oktatóknak, a közoktatás résztvevőinek, a kiváló, jó gyakorlatokat felsorakoztató pedagógusoknak erre az ünnepi eszmecseréjére, amelynek megrendezését ebben az évben a „*Pedagógusképzést segítő hálózatok továbbfejlesztése a Dél-Dunántúl régióban*” című, TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0014 azonosító jelű pályázat támogatta.

A kaposvári konferencia – a címmel is jelzett – célja az volt, hogy minél nagyobb teret adjon a tudományok találkozásának, minél több tudományterület képviselőit megszólítsa, és ugyanakkor hangsúlyozza a neveléstudomány jelentőségét és szerepét a tudományok között, illetve – az elhangzó előadások, a felvetett kérdések segítségével – megmutassa, hogyan jelenik meg a nevelés az egyes tudományokban, legyen szó elméleti megközelítésekről vagy gyakorlati tapasztalatokról.

A konferencián örömdetesen magas számú előadót üdvözölhattünk. Nyolc szekcióban 82 előadó beszámolójára került sor. A Kaposvári Egyetem képviseletében Vass Júlia általános kancellárhelyettes, majd a két pedagógiai kar vezetése: Bencéné dr. Fekete Andrea, a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Karának oktatási és tudományos dékánhelyettese és Katona György dékán (Nyugat-magyarországi Egyetem), illetve Varga László, a *Képzés és Gyakorlat* folyóirat főszerkesztője, a NYME Benedek Elek Pedagógiai Karának tudományos és külügyi dékánhelyettese üdvözölte a résztvevőket: a felsőoktatásban dolgozó kollégákat, a közoktatásban működő pedagógusokat – a bölcsődétől a középiskoláig –, az egyetemi hallgatókat, a BA-szinttől a doktori iskolák hallgatóiig.

1. kép

Dr. Vass Júlia, a Kaposvári Egyetem általános kancellárhelyettes

2. kép

Bencéné dr. Fekete Andrea, a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Karának oktatási és tudományos dékánhelyettese

3. kép

Dr. Katona György, a Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karának dékánja

4.kép

Dr. Varga László, a NYME Benedek Elek Pedagógiai Karának tudományos és külügyi dékánhelyettese, a Képzés és Gyakorlat folyóirat főszerkesztője

A rendezvény interdiszciplinaritását jelzi, hogy a meghívott plenáris előadók is a tudományok változatos területeit képviselték. Altbäcker Vilmos *A gyermeki agresszió biológiai gyökerei* című előadásával a modern biológiai (és agy-) kutatások eredményeit fordította át a neveléstudományban is érvényesíthető, hasznosítható információkká. Torgyik Judit *Integrációs törekvések a roma gyerekek nevelése, oktatása terén Európa különböző országaiban* című előadása egy, a mai magyar közoktatásban is központi témát helyezett tágabb, nemzetközi keretek közé. Varinthorn Boonying a thaiföldi Nuresuan University képviselőjében az *Asean Community*, a délkelet-ázsiai szövetség államainak multikulturális oktatásrendszerét ismertette nagy sikerű, látványos, képekkel, zenével kísért, interaktív előadásában.

5. kép

Altbäcker Vilmos előadása

6. kép
Torgyik Judit előadása

7. kép
Varinthorn Boonying előadása

Az eszmecsere délután nyolc témakörben, 10 szekcióban folytatódott. A tematikus szekciók szervezőelve egyrészt a nevelés: az aktuális nevelési, oktatási feladatok, kérdések, másrészt a nevelés és a tudományok kapcsolata volt.

A *kora gyermekkori nevelés aktuális kérdései* című szekcióban egy születőben lévő, új tudomány, a neuropedagógia bemutatására vállalkozott három, egymásba fonódó előadás Varga László, Farnady-Landerl Viktória és Detre Enikő közvetítésével. Emellett szó esett a korai nevelés intézményi feladatairól és hiányosságairól, a korai idegennyelv-tanulás, illetve a tapasztalati úton történő ismeretszerzés előnyeiről is.

A *Gyógyító nevelés* szekció változatos előadásai azt példázta, milyen szerteágazó területei vannak a – valamilyen szempontból hátrányos helyzetű, mozgáskorlátozott, siket, mentálisan vagy orvosi értelemben sérült vagy beteg gyerekeket és felnőtteket érintő – jobbító, a hátrányokat leküzdni kívánó nevelésnek. A családi konfliktusok iskolai megjelenésétől a mozgásfogyatékosok vagy a siket gyermekek megsegítésén át az időskori biblioterápiáig jelentek meg témák ebben a szekcióban. Az előadók bemutatták a legmodernebb gyógypedagógiai kutatások eredményeit.

A *Felkészítés a nevelői szerepre* című szekcióban a nevelői szerep legkülönbözőbb értelmezéseire láthattunk példát. Több előadás foglalkozott a sikeres tanuláshoz vezető utakkal, tanuláselméletekkel, illetve tanítási-tanulási technikákkal. A – két alcsoportban lefolytatott – szekcióban olyan, ma nagyon is aktuális témák is felszínre kerültek, mint az iskolai egyenruha nevelő hatása vagy a kábítószer megjelenése az iskolás korosztályban, de ugyanígy a tehetséggondozás kérdése is. Kiemelendő az a két, kutatói teammunkára alapozott előadás, amelyek a szülői, illetve a nevelői magatartás és a gyermekek koherenciaérzete, egészségmegtartása és viselkedése között kimutatható összefüggéseket igazolták.

A további szekciók a nevelés és a tudomány kapcsolatát vizsgálták az informatika, a társadalomtudomány, a történettudomány, a testi nevelés, illetve az anyanyelv és a kultúra közvetítéséhez kötődően. A továbbiakban – a jelen beszámolóval megcélzott olvasók érdeklődése miatt – elsősorban az anyanyelv-pedagógiához kapcsolódó szekció munkáját, az elhangzott előadásokat és műhelyvitát ismertetem.

Az *Anyanyelv és kultúrákövetítés* szekcióban – a jelentős számú előadás miatt – két csoportban folyt az eszmecsere. Míg az egyik alszekció elsősorban az irodalom és a színház mint tudományok nevelésben betöltött szerepével foglalkozott, addig a másik kifejezetten az anyanyelvi tantárgy-pedagógia módszertani megújulásának, az alternatív utaknak a lehetőségeit kutatta. E szekció előadásainak közös pontja és egyben legkiemelkedőbb érdekessége az volt, hogy az anyanyelvi nevelés legtágabb értelmezéséből indultak ki: bár minden előadás középpontjában a könyvek, főként a gyermekirodalom állt, ám ennek legteljesebb, legszélesebb értelmezésével: az előadók arra keresték a választ, hogyan segít az irodalom és az anyanyelv fejlesztése a teljesebb, tudatosabb anyanyelvhasználó, a boldogabb gyermek és serdülő tanulók nevelésében.

Hevérné Kanyó Andrea, a Kaposvári Egyetem Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium aktív tanítója *Beszédfejlődés támogatása kortárs gyermekirodalom segítségével* című előadásában azt mutatta be, hogyan lehet feloldani az iskolába kerülő gyermekek szorongását az irodalom, a jól megválasztott gyermekkönyvek segítségével, hiszen „a könyvekben minden benne van” (Janikovszky 2001). Az előadás olyan példákat sorakoztatott fel a kortárs gyermekirodalomból, amelyek – a tanítói felolvasás, később a közös együttes olvasás élményének a megélésével, valamint ezek megfelelő formájú és szintű értelmezésével és levezetésével – sikerre vezethetnek az óvodából az iskolába kerülő legkisebbek félelmeinek, nehézségeinek a megszüntetésében, illetve az alsós korosztály olvasóvá nevelésében.

Kopházi-Molnár Erzsébet *Mitől tetszenek a mesék?* című előadása egy nagy ívű kutatás kisebb szeletét ismertette. Középpontjában az a kérdés állt, hogy mitől tetszenek a mai 7–9 éves (döntően 2. osztályos) gyerekeknek a mesék. Ehhez klasszikus mesék modern átíratait és ezek hatását vizsgálta. A kérdés tanulmányozása a vártnál jóval mélyebb tanulságokat is felszínre hozott: egyértelművé vált, hogy az iskolások egy része nem a mesekönyvekből, hanem híres rajzfilmekből vagy ezek átíratából ismeri Hamupipőke vagy Micimackó alakját és történetét, és a válaszok arra is engednek következtetni, hogy mese alatt e korosztály egy része már a felnőttek világát idéző, izgalmas, eseménydús „akciórajzfilmeket” érti. Ugyanakkor a kutatás arra is rámutat, hogy egyes elemek – mint például a kedves állatok – örök szereplői a gyermekeknek tetsző meséknek, így érdemes az olvasóvá nevelést is ebben az irányban folytatni.

Szabó Veronika, a Pécsi Tudományegyetem oktatója *Nyelv, humor, irodalom – integrált magyartanítás kortárs gyermekirodalmi alkotások segítségével* című előadása nagyszerűen példázta, hogyan lehet(ne) megújítani jelen anyanyelvi – irodalmi és magyar nyelvi – nevelésünket e két, mesterségesen szétválasztott tantárgy újraegyesítésével. A szerző rámutatott arra, hogy az alsó tagozatos anyanyelvi nevelés kiváló terepet nyújt a kortárs szövegek egységes, a nyelvi megjelenítésre és a tartalomra együttesen kiterjedő, a nyelvben rejlő humort is feltáró, projektben történő feldolgozására. Megállapításai alátámasztására olyan, magyar szakos továbbképzéseken részt vevő, gyakorló tanítók/tanárok projekterveit is felsorakoztatta, amelyek igazolják,

hogy lehetőség van az irodalom és a magyar nyelv együttes, játékos tanítására – akár az iskola falain kívül, osztálykirándulás keretében is.

Vörös Klára (Kaposvári Egyetem) *Induktív tanítás – regényből* című előadása, szinte az előző gondolat folytatásaként, számtalan, régi és új irodalmi példával bizonyította, mi mindenre tanítanak bennünket a könyvek. A szépirodalmi alkotások – legyen az a Robinson Crusoe vagy egy kortárs regény – olyan, tapasztalati úton nehezen megszerezhető tudás birtokába juttatják az olvasót, amelyek az iskolában vagy mai valóságunkban nem elérhetőek, nem adóttak, vagy régen feledésbe merültek. Így juthatunk – általunk eddig meg nem élt helyzetekben alkalmazható – gyakorlati tudás birtokába, megismerhetünk egyes mesterségeket vagy akár azt, hogyan lehet barátkozni, kibékülni, nehéz helyzeteket kezelni vagy elviselni. Az előadás zárásaként módszertani ötletekkel is gyarapodhattak a résztvevők: miként lehet egyes szépirodalmi műveket az iskolában „másként” feldolgozni; és hogy mindez ne csak pusztába kiáltott szó legyen, egyes feladatokat meg is oldottak a jelenlévők.

Az előadásokat jó hangulatú, termékeny műhelybeszélgetés követte, amelynek központi kérdése az volt, miként lehet – a választott olvasmányok újragondolásával, valamint a módszertani eszközök frissítésével – jelenlegi magyartanításunkat is megújítani, a könyveket, az értékes, tanító, segítő, gyógyító irodalmat a legfiatalabb generációk számára is átadhatóvá és megszerethetővé tenni.

A nagyszámú résztvevő és érdeklődő, a változatos szekció-előadások, a jó hangulatú, termékeny megbeszélések jelzik, hogy az idei konferencia látogatóira is hatottak Deli István tanár úr mottóként választott szavai: „tudást örökölni nem lehet, csak szellemi erőfeszítésekkel megszerezni. [...] Az iskolának be kell látnia, hogy a felnövekvő nemzedékeknek nemcsak ismereteket kell adni (kapni), hanem tudatos felelősségérzetet is a tanulók saját jövőjéért. Ez lenne az iskolában a többször emlegetett életre nevelés lényege” (Deli 2008: 5). Bízunk abban, hogy az idei konferencia méltó folytatása az előző, nagy sikerű rendezvényeknek, és újabb gondolatokat, együttműködéseket indít el a jövő konferenciái számára.

8. kép

Pillanatkép a IX. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferenciáról

Irodalom

Deli István 2008. A tevékenység, a tudás műveleti eszköztára. *Tanító* 46/4: 4–5.

Janikovszky Éva 2001. *Janikovszky Éva nemzetközi gyermekkönyvnapj üzenete*. http://epa.oszk.hu/01200/01245/00010/21_vilagszerte.html (2015. június 10.)

Nagyházi, Bernadette: Education and science - pedagogy in the 21st century. A report on the 9th International Pedagogy Conference on Training and Practice

Az írás szerzőjéről

Nagyházi Bernadette

Kaposvári Egyetem, Kaposvár, Magyarország

b.knagyhazi[kukac]gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-6190-2700>